

Zesentwintigste zondag door het jaar A

Mattëus 21,28-32

Er was een beroemde Russische schrijver, Dostojewski. Zijn beroemdste boek heet de Gebroeders Karamazov. In dat boek is er een verhaal over de biecht van mevrouw Holakov bij pater Zosima. Terwijl ze vlak voor haar dood staat twijfelt de oude vrouw aan haar plekje in het eeuwige leven. Ze denkt dat de moeilijkheid bij haar geloof ligt. Pater Zosima ziet de moeilijkheid echter als een probleem van liefde. Pater Zosima adviseert dan mevrouw Holakov om te werken aan liefde voor haar naasten. Dat kan haar zorgen wegnemen. De oude vrouw beseft dan dat de pater een zenuw geraakt heeft. Ongetwijfeld houdt ze van alle mensen, maar liefde echt doen en leven, daar moet ze over nadenken. De oude priester vertelt haar dan het verhaal van een ontgoochelde dokter die grote dromen had over een alom heersende liefde, maar die teleurgesteld was in het omgaan met de ware liefde. De dokter zegt: "Hoe meer ik van de mensheid houd, hoe minder ik afzonderlijke mensen liefheb." In zijn dromen wil hij de mensheid redden, maar in zijn leven kan hij de mensen rondom hem niet uitstaan. De arts zegt nogal vreemde woorden: "Ik ben niet in staat langer dan twee dagen met iemand in dezelfde kamer te zijn ... Zodra iemand mij nabij is, verstoort die persoon me en beperkt mijn vrijheid." Zelfs het kleinste ongenoegen zet zijn zenuwen op ontploffen. Hij stoort zich aan de manier waarop iemand praat; waarop iemand loopt; en waarop iemand zich kleedt. Hij zegt: 'Binnen vierentwintig uur begin ik de beste mensen te haten. ... Ik word vijandig als mensen dicht bij mij komen.' tot zover het verhaal van Dostojewski. Wat leren we eruit? Voor de meeste mensen is God niet het probleem. Het probleem ligt bij de mensen die God geschapen heeft, bijzonder bij de enge mensen die ons lastig vallen. Als mensen naar je toekomen, brengen ze moeilijkheden mee. Iemand die dicht bij ons staat beperkt onze vrijheid.

Het lijkt een tegenstelling: we houden van mensen en toch zijn mensen lastig. De apostel Paulus begreep dat heel goed. In de tweede lezing schrijft hij dat de beste manier om bij God te komen gaat via de mensen die het dichtst bij ons staan. Daarom zijn de banden tussen mensen onderling zo nauw verweven met onze band met God.

De twee voornaamste geboden in de Wet zijn gelijkwaardig: we moeten God liefhebben en onze naasten als onszelf. Maar méér nog: onze band met elkaar máákt onze band met God.

De tweede lezing is heel bekend. In die brief aan de Filippenzen schrijft Paulus zijn beroemde lofzang op Jezus Christus. Luister nog eens goed naar de woorden ervan: "Hij die bestond in goddelijke majesteit, heeft zich niet willen vastklampen aan de gelijkheid met God. Hij heeft zichzelf ontledigd en het bestaan van een slaaf op zich genomen. **Hij is aan de mensen gelijk geworden.**" U hoort het goed: "Hij is aan de mensen gelijk geworden!" Hij die God is, is een mens geworden en als mens diende Hij andere mensen. Hij heeft zichzelf leeg gemaakt om mensen te dienen. Hij heeft de dood aan het kruis

aangenomen en daarmee heeft Hij eeuwige lof gekregen in de geschiedenis. Maar in die hooggeprezen lofzang staat de toepassing van de levenswijze die Paulus ons aanbeveelt. We vinden pas troost en vreugde als de mensen sterven voor elkaar. Dat lijkt een slecht vooruitzicht.

De reden waarom we vaak iets niet doen, is omdat het ons iets kost. De liefde waarover we dromen wordt op de proef gesteld, op het moment dat “deze bijzondere mens op dit speciale moment met deze precieze vraag voor me staat.” Nu ga ik terug naar Dostojewski. In zijn verhaal is het probleem dat zowel de bange mevrouw Holakov als die gekke dokter, willen liefhebben, maar het mag niks kosten.

Ze weten dat ze in moeilijkheden zitten, maar ze willen niet aan de oplossing werken. Want liefde is méér dan gezond verstand. Als ik werkelijk liefheb, neem ik de gok dat ik mijn grote Ik moet leegmaken, en dat ik wil dienen in plaats van gediend te worden. Die gok is de kern van christelijk geloof: ten eerste geloof ik dan dat God van ons houdt; ten tweede dat wij anderen met een ruim hart liefhebben. Daarom spreekt de tweede lezing over **eenheid in de liefde** (...); en is de goede raad: Geeft niet toe aan rivaliteit (...); **laat niemand alleen zijn eigen belangen behartigen, maar liever die van zijn naasten.**”

Maar we leven van rivaliteit. We leven van concurrentie. De neoliberale gedachtegang van onze dagen zegt: “Concurrentie is altijd goed.” Maar dat is niet waar! Kijk naar de gezondheidszorg! In Europa is er nog geen absolute concurrentie in de gezondheidszorg, maar in Amerika wél! En daar is medische zorg tien keer zo duur als bij ons en vallen er veel doden. We koesteren onze eigenwaan en verwaandheid. Onze minste zorg is voor het welzijn van de ander, want we weten nooit hoeveel het gaat kosten.

En dan het Evangelie. Daar vertelt Jezus aan de hogepriesters en de oudsten een verhaal over de ene zoon die het tegenover zijn vader bij woorden laat; hij doet niets; de tweede zoon verzet zich tegen zijn vader maar gaat toch werken, ondanks zijn weerstand! En juist die tweede zoon doet Gods wil. Woorden zijn nooit genoeg! Dat is ook de reden dat de tollenaars en de ontuchtige vrouwen eerder het Rijk Gods binnengaan, dan de mensen die alleen over gerechtigheid prátén.

We babbelen en zingen over liefde. Maar de liefde vereist een grote zuivering van ons leven, en een afschudden van schone schijn. Liefde in je dromen, zo schreef Dostojewski, is gemakkelijk, en de liefde is geen grote aanval op onze diepste verlangens. Maar het is wel een aanval op alle smakeloze smoesjes waarmee we de liefde belijden, en niets doen.

Norbert Schallenberg, pastor